

[Kirkeministeren]

Man kunne tænke sig større budgetfrihed for menighedsrådene, sådan at provstiuvalget under budgetbehandlingen nok kan træffe beslutning om begrænsning af det totale budgetterede ligningsbeløb, men ikke om, hvordan den begrænsning skal fordeles på budgettets enkelte poster. Ej heller skulle provstiuvalget kunne modsætte sig en omprioritering fra menighedsrådets side i årets løb – det synes jeg er vigtigt – der kan betyde, at man bruger mere på én konto mod tilsvarende besparelser på en anden konto. Det tror jeg mange menighedsråd ville være meget glade for.

Man kunne også tænke sig en mere hensigtsmæssig tilrettelæggelse af gudstjenesteturnus i et større område end pastoratet, hvis man kan opnå enighed med de berørte præster og biskoppen godkender ordningen. Det tror jeg også er noget, man vil være glad for mange steder. Eller man kan anvende de ændrede regler om sognebåndsløsning, vi talte om under behandlingen af lovforslaget om kirkers brug.

Man kunne også forsøge – det tror jeg nok at man har et meget, meget varmt ønske om mange steder – at ansætte sognemedhjælper, eventuelt en fælles sognemedhjælper for flere sogne, hvis man kan nå frem til en præcis stillingsbeskrivelse for sognemedhjælperen, og naturligvis sådan, at vedkommende ikke bliver ansat for længere tid, end forsøgsordningen løber.

Man kunne også godt tænke sig obligatorisk afstemning ved kommende menighedsrådsvalg, uanset om der kun kommer én liste ind. Man kunne også forestille sig, at nogle ville synes, det var spændende at prøve med direkte valg til provstiuvalgene, sådan at ikke kun menighedsrådsmedlemmerne, men alle folkekirkemedlemmer deltog i denne afstemning.

Det var de foreløbige tanker. Jeg har været lidt varsom med – det vil jeg godt sige til hr. Ole Vig Jensen og til andre – at sige, at hvis vi får en sådan lov, så skal vi prøve det, så skal vi prøve det; jeg vil så nødig baste og binde fantasien ude i menighedsrådene. Jeg tror, der er meget, der kribler og gror derude, meget, man godt ville have hjælp til, og det er altså alle de ideer, jeg nu håber kommer på kirkeministeriets bord.

Lige til slut vil jeg gerne sige til hr. Poulsgaard, at det er klart, at vi fra kirkeministeri-

ets side ikke kan lave forsøg med ændringer i forkyndelsen. Det sorterer under biskopperne.

Agerschou (SF):

Jeg kan berolige kirkeministeren med, at vi fra SFs side som sædvanlig kan love et seriøst og grundigt udvalgsarbejde. Jeg sluttede også af med at sige, at vi ikke er totalt afvisende over for lovforslaget. Det, der bekymrer os, er, at det ligner indenrigsministerens forslag på den måde, at det er et hultertil-bulter-forslag fyldt med gode ideer og så andre bestemmelser, som er omfattet af forsøgsreglerne, men som vi ikke fatter meningen med. Jeg nævnte et par eksempler i mit første ordførerindlæg. Jeg kan gentage et enkelt af dem: vi fatter ikke i SFs gruppe, hvordan man kan drive forsøg med brevstemmeafgivning. Vi fatter det altså ikke.

Når hr. Thor Pedersen – venstres ordfører nr. 2, kan jeg forstå – siger, at frikommuneforslaget fra indenrigsministeren var velforberejdet, så fortæller det mere om hr. Thor Pedersens manglende kontakt med frikommunerne end om indenrigsministerens forslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til kirkeudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 139:

Forslag til lov om boliger for ældre og personer med handicap.

(Fremsat 29/1 86).

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 4 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 140.

Forslag til lov om ændring af lov om boligbyggeri, lov om indeksregulerede realkreditlån, lov om realkreditinstitutter og lov om byfornyelse og boligforbedring (følgelovgivning til lov om boliger for ældre og personer med handicap).

(Fremsat 29/1 86).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Torben Lund (S):

De ældres boligforhold er efter min mening med rette blevet udråbt som det største sociale problem, vi har i øjeblikket. Der er i tusindvis af ældre, der lever under meget dårlige forhold. Ældrekommissionens dokumentation for næsten fire år siden af de ældres boligforhold gjorde et meget dybt indtryk, og det blev samtidig klart for os, hvilken kolossal vækst der vil være i ældrebefolkningen, specielt af de ældste, i de kommende år.

Ældrekommissionen lancerede i sin betænkning en ny ældreboligpolitik, som betoner den ældres ret til en selvstændig og velindrettet bolig, hvor de sociale serviceydelser bliver indrettet efter den enkeltes behov. Forslaget fra ældrekommissionen indeholder også en smiddiggørelse af boligmarkedet ved indførelse af en mere ensartet finansiering af ældreboliger samtidig med inddragelse af den eksisterende boligmasse til løsning af de ældres boligproblemer.

Siden da har vi fra socialdemokratiets side forsøgt at fremme en sådan ny ældreboligpolitik her i folketinget. Men forsøgene er hidtil strandet, fordi regeringen ikke kunne finde sine egne ben. Hver gang er der blevet henvist til, at yderligere udvalgsarbejde om det spørgsmål måtte afventes.

Nu ligger så resultatet af regeringens flerårige overvejelser på folketingets bord, og det er interessant, at det er et resultat, som præcis ikke følger de anvisninger, det flerårige udvalgsarbejde har peget på.

Regeringens udspil vil ikke på nogen måde løse de ældres nuværende og kommende boligproblemer. Tværtimod vil der være åbenbar risiko for, at der vil ske en yderligere forværring. Nok indeholder boligministe-

rens forslag en mere ensartet finansiering af ældreboliger, også en adgang til at indrette ældreboliger i den eksisterende boligmasse, men den måde, man har udformet reglerne på, vil efter vores opfattelse blokere for, at de meget smukt udtrykte hensigter nu også kan realiseres.

Den model, man har anvendt, er ikke helt ukendt, for situationen er den, at alle udgifter bortset fra den husleje, de ældre selv skal betale, overvælttes på kommunerne. Kommunerens forslag om at påtage sig medfinansiering for at undgå en kvotastyring og for at undgå mellemkommunale udligningsproblemer er efter vores mening blevet misbrugt til at pålægge kommunerne en 100 pct.s finansiering af nye ældreboliger. Staten vasker sine hænder og overlader ansvaret fuldt og helt til kommunerne. Og resultatet ligger jo ligefor: den udvidelse af ældreboligbyggeriet og indretningen af ældreboliger i den bestående boligmasse, som vi alle ved der er et kolossalt behov for, vil udeblive. Tværtimod vil ældreboligbyggeriet og indretningen af den bestående boligmasse uvægerlig sættes yderligere i stå. Og det er regeringen jo godt klar over. Det står direkte i lovforslagets bemærkninger, endda flere steder, at regeringen ikke forventer en aktivitetsudvidelse på dette område. Jeg synes, det er meget skuffende, og det er også ansvarsløst.

Forslaget indeholder også et krav om, at de nye ældreboliger skal sikre nogle tilfredsstillende adgangsforhold m.v. for gangbesværede, bl.a. med et krav om, at der nu skal være elevatorer, hvis det drejer sig om etageejendomme, og jeg synes, det er godt. Jeg synes, det er et rigtigt formål, men formålet bliver jo forspildt, når man samtidig i lovforslaget kræver, at kommunerne skal bygge inden for de rammebeløb, som gælder for ordinært almennyttigt byggeri. Så er der jo ikke plads til at lave de udmærkede foranstaltninger for ældre og handicappede. Der er ikke nogen sammenhæng i det.

Det samme gælder i virkeligheden, når det drejer sig om ideen om, at man etablerer flere ældrevenlige boliger i byfornyelsesområderne. Også dér vil jeg sige, at det er en god, det er en rigtig tanke, som vi bestemt kan støtte, og som vi selv har haft med i vores forslag, men også dér forspildes jo den gode hensigt, når de investeringsrammer, der kan byfornys inden for, ikke bliver udvidet. Der

[Torben Lund]

vil altså blive mindre byfornyelse og færre velindrettede boliger ud af det.

Endelig vil jeg godt pege på, at den forskel, man nu vil etablere for finansieringen af de nye ældreboliger og det almennyttige byggeri i øvrigt, jo vil betyde, at der i kommunerne opstår et voldsomt pres på almennyttige ældreboliger. Kommunerne vil virkelig stå i kø hos de almennyttige boligselskaber for at få nogle almennyttige ældreboliger, og jeg skal da være den sidste til at beklage, at kommunerne vil benytte almennyttige boligselskaber til at løse nogle boligsociale opgaver, men det bliver jo umuligt for boligselskaberne at løse ældreboligproblemet, altså opfylde kommunernes ønsker, hvis de også skal bygge for andre familier. Og vi ved jo, at umuligheden ikke bliver mindre i 1987, al den stund der jo altså bliver 2.000 færre almennyttige boliger at gøre godt med.

Efter vores opfattelse bør vi i ældreboligfinansieringen tage udgangspunkt det samme sted som ældrekommissionen, nemlig i den almennyttige finansieringsmodel, sådan at vi sikrer, at det fornødne antal velindrettede ældreboliger kan etableres, og at boligerne i videst muligt omfang kan integreres imellem andre boliger. Den lange ventetid, vi har været ude for, har jo altså ikke ført noget brugbart udspil med sig fra regeringens side, og jeg vil godt sige, at jeg mener, at tiden nu er inde til, at et alternativt flertal her i folketinget prøver at finde sammen om at løse ældreboligproblemet.

Jeg siger såmænd ikke dette her for at holde regeringen ude; vi ville da tværtimod gerne, at regeringen ville være med, men grundlaget for en ældreboligfinansieringsreform må være et sådant, at det også sikres, at etableringen af ældreboliger kan udvides i de kommende år og som sagt med udgangspunkt i den almennyttige finansieringsmodel.

Til sidst skal jeg blot sige: det haster, og det haster meget, hvis de ældres boligproblem ikke yderligere skal forstørres.

Agnete Laustsen (KF):

Det er et omfattende lovkompleks, boligministeren her fremlægger, men det er da også indholdsmæssigt udtryk for den nytænkning og omlægning på ældreboligbyggeriets område, vi længe har manglet. Det sy-

nes jeg især oven på hr. Torben Lunds dundertale at ministeren skal have tak for.

Det vil utvivlsomt også blive forslag, som på mange områder, også uden for det rent boligmæssige, vil indgå i debatten om ældretilværelsen, men da boligen ikke mindst i de ældre år udgør en så betydningsfuld del af tilværelsen, er det jo naturligt, at det er i tilknytning til denne, vi tager debatten.

Lovforslaget, som jeg forstår også socialministeren har været involveret i, drejer sig jo i første række om at opfylde et af de mål, som ældrekommissionen satte sig, nemlig at give ældre mulighed for at blive i egen bolig så længe som muligt. Jeg understreger, at det er egen selvstændig bolig, ikke nødvendigvis ens eget hjem gennem de sidste 20-30 år, der er tale om; der er nemlig stor forskel.

Jeg vil vove at kalde dette lovforslag – og det kan måske så glæde hr. Torben Lund – et debatoplæg, for det er så vidtrækkende både i henseende til de mennesker, det omfatter, og til de økonomiske konsekvenser, som foreslås, at ingen uanset partifarve formentlig bare vil lade det passere og dermed tro, at nu har vi ordnet hele denne store problematik.

Fra konservativ side vil jeg derfor allerede nu sige til ministeren, at vi finder sigtet med loven helt rigtigt, men at vi gerne ser, at boligudvalget får lejlighed til at gennemarbejde det tilbunds gående ved det kommende udvalgsarbejde.

I forholdet til de ældre er det omstillingen til en så længe som muligt selvhjulpent tilværelse, der satses på, en tilværelse, hvor der tilbydes forskellige former for service og hjælp med fri mulighed for at benytte disse tilbud, men med hovedvægt på udnyttelse af egne ressourcer først og fremmest. Det kan ske ved indretning af nybyggede ældreboliger, som nu skal erstatte de gældende fire kendte former for ældreboliger på en måde, som lægger hovedvægten på, at det er en privat, selvstændig bolig, men samtidig udstyrer boligen med faciliteter, f.eks. kaldesystemer og kørestolsindretninger, som gør det muligt at klare sig alene.

Vi finder det positivt, at dette formål søges opfyldt ved at give både kommuner, almennyttige boligselskaber, selvejende institutioner og private mulighed for at opføre og drive sådanne boliger, og vi lægger afgørende vægt på, at det kan ske på flere forskellige

[Agnete Laustsen]

måder, altså – som det omhandles i lovforslaget om ændring af bl.a. byfornyelsesloven – også i en byfornyelses- eller boligforbedringsbeslutning, således at ældre- og handicapvenlige foranstaltninger finansieres med støtte efter byfornyelsesloven. Netop dette er jo uhyre væsentligt, idet en stor del af den ældre befolkning netop bor i den gamle boligmasse, hvor man på grund af dårlige adgangsforhold, opvarmingsmuligheder og sanitære faciliteter må føre en lidet misundelsesværdig tilværelse. Dette gælder især i storbyerne, det gælder først og fremmest i København, hvor 40 pct. af boligerne er uden bad mod 14 pct. i resten af landet, og hvor ca. 13 pct. er uden toilet.

Da vi forleden drøftede boligministerens bygge- og boligpolitiske redegørelse, var der nogen tvivl om, hvorledes plejehjem skulle indgå i den nye ældreboligpolitik. Vi er tilfredse med, at det af de nu fremsatte forslag fremgår, at det stadig vil være muligt at opføre disse institutioner, som i en række byer kan opfylde et behov, som ikke kan tilgodeses i en selvstændig bolig, simpelt hen fordi der er tale om mennesker med et stort og konstant plejebæhov. Det må derfor være kommunernes egen sag og eget ansvar at vurdere, om særlige grunde kan anføres for at bygge disse institutioner, og jeg tror ikke, at det vil kunne volde problemer.

Med hensyn til økonomien i og finansieringen af disse nye boligformer foreslås der jo 100 pct. kommunal medfinansiering, men – og det synes jeg er værd at bemærke – også en ophævelse af den nugældende kvotastyring. Jeg husker, at begrebet »100 pct. medfinansiering« blev diskuteret i debatten forleden; det blev også bragt frem igen i dag, og jeg vil derfor gerne påpege, at der jo er tale om medfinansiering, da staten via boligydelsen og beboerne – og det synes jeg ikke vi må glemme – via den husleje, der skal betales – og jo herunder 93,75 pct. af afdragene på indeksslåne – også i ganske substantielt omfang medvirker i finansieringen.

Kommunerne bliver altså nu fritaget, som de har ønsket det igennem mange år, for en kvotastyring, og det økonomiske tilsvær overgår så fra statslig refusion af udgifterne til bloktilskud fra staten. Det, man så kan spørge om – og det, jeg synes man bør – er, om denne bloktilskudsordning vil kunne dække de meget individuelle behov, der er i

kommunerne. Også i denne forbindelse springer København og denne bys meget store andel af ældre og helt gamle jo i øjnene, og jeg synes, at vi må have dette spørgsmål nærmere undersøgt i udvalget, før vi uden videre siger, at denne omlægning kan siges at være rimelig.

Vi er, som det vil være fremgået, meget positive over for den omlægning, ministeren her har lagt op til, og vi vil også i det meget grundige udvalgsarbejde, jeg forudser vi skal have, medvirke positivt til disse lovforslags gennemførelse.

Thor Pedersen (V):

Dette lovforslag er et godt skridt på vejen væk fra en anbringelse af vore ældre medborgere i institutionslignende byggeri. I venstre finder vi det væsentligt, at man også som ældre har mulighed for en selvstændig tilværelse, og i den sammenhæng er det vigtigt at have sin egen bolig. At anbringe personer på institutioner vil uanset institutionernes gode vilje tage initiativ og ansvar fra den enkelte. På en institution vil regler og arbejdstilrettelæggelse nemt medføre ensartethed.

Endvidere må det erkendes, at når man bliver beboer på et plejehjem og mister muligheden for selv at administrere sin egen økonomi, bliver ansvaret for væsentlige dele af ens liv overladt til andre. Plejehjem skal være undtagelsen, der kun bør bruges, når der kræves særlig intensiv pleje. Dette har også i en del år været indstillingen i kommunerne, og lovforslaget tydeliggør denne holdning.

Forslaget falder også godt i tråd med de synspunkter, ældrekommissionen tidligere har givet udtryk for, nemlig at alderdommen skal leves som en fortsættelse af ens tidligere tilværelse. Det kan bedst gøres, hvis man har sin egen bolig.

Ligeledes bør vore ældre medborgere fortsat have mulighed for at tilrettelægge deres egen tilværelse og bruge egne ressourcer, hvilket også sker bedst i egen bolig. Netop det at kunne udnytte egne ressourcer er vigtigt, hvis man skal kunne opretholde følelsen af at have en selvstændig og meningsfyldt tilværelse.

At forslaget samtidig indebærer en decentralisering, kan selvsagt kun glæde venstre. Det er vigtigt, at kvotasystemet afskaffes.

[Thor Pedersen]

Centralt fastsatte kvoter på et område som dette virker hæmmende på kommunernes udfoldelsesmuligheder. Kommunerne får i fremtiden bedre muligheder for at planlægge byggeriet af ældreboliger efter de forskellige behov, der er i kommunerne. Ideerne får mulighed for at blomstre, og vejen fra idé til realisering bliver kortere, hvilket jeg finder positivt.

En naturlig følge af kommunernes større frihed er, at de i højere grad bliver økonomisk involveret i byggeriet af ældreboliger, og jeg deler ikke hr. Torben Lunds bekymring med hensyn til, at kommunerne skal bidrage med en større del af den økonomiske byrde. Det er vel i virkeligheden et kommunalt ønske, at man får større medansvar, at dér, hvor kommunerne har kompetencen, ønsker man også at dække udgiften for borgerne ønsker.

I øvrigt er det sådan, som påpeget også af fru Agnete Laustsen, at bloktilskuddet jo fortsat eksisterer, og endelig – uanset hvad der sker med bloktilskuddet – har vi jo en udligning mellem kommunerne efter udgiftsbehov.

Vi kan støtte den foreslåede finansieringsmodel, hvorefter 80 pct. af de økonomiske midler kommer fra indeksregulerede realkreditlån, 18 pct. fra kommunelån og 2 pct. fra beboerindskud. De principielle synspunkter, jeg tidligere tilkendegav, gør også, at vi kan støtte de foreslåede ændringer i boligbyggeriloven, lov om indeksregulerede realkreditlån, lov om realkreditinstitutter og byfornyelsesloven. Specielt vil jeg fremhæve de fordele, som ændringerne i byfornyelsesloven medfører. Når man alligevel skal gøre ældre lejligheder tidssvarende, åbnes der mulighed for, at kommunerne indretter lejligheder, der specielt er egnede til ældre medborgere og borgere med handicap.

Sammen med den foreslåede ændring i boligbyggeriloven, hvorefter der kan indrettes ældreboliger i eksisterende almennyttigt boligbyggeri, får kommunerne i fremtiden tre forskellige muligheder for at oprette ældreboliger. Det forenklede boligbegreb vil også give en øget fleksibilitet, og venstre tror, at den foreslåede ændring vil sikre, at der fremover vil være et forbedret og mere varieret udbud af boliger til vore ældre.

Til slut vil jeg gerne endnu en gang præcisere, at målet for venstre er, at vore ældre

medborgere skal kunne blive i eget hjem så længe, som de ønsker det. Først når mulighederne for hjælp i hjemmet er udtømt, skal muligheden for at flytte til en kommunalt anvist ældrebolig eller i helt særlige tilfælde til plejehjem bringes i anvendelse.

Venstre vil derfor takke ministeren for lovforslagene og kan give tilsagn om at medvirke til en hurtig og velvillig udvalgsbehandling.

(Kort bemærkning).

Albrechtsen (VS):

Hr. Thor Pedersen og for den sags skyld også fru Agnete Laustsen har naturligvis ret til ud fra deres fri fantasi at opstille alle mulige gisninger om, hvad kommunerne måtte ønske, og hvad de ikke måtte ønske, men det bliver dog for megen fri fantasi, når hr. Thor Pedersen stik imod alle kendsgerninger går til den helt fantastiske konsekvens at påstå, at kommunerne selv ønsker at blive fritaget for, at staten går ind med bidrag til finansieringen. Det var faktisk helt derude, hr. Thor Pedersen var.

Det er jo bemærkelsesværdigt, at kommunernes umiddelbare reaktion på det forslag, som ministeren fremsatte, var formandens, Evan Jensens, bemærkninger om, at staten fortsat bør yde et bidrag til udgifterne, som det er tilfældet, når det drejer sig om almenyttigt byggeri. Det var kommunernes umiddelbare kommentar, faktisk en fuldstændig afvisning af hele grundideen i det forslag, som ministeren her har fremsat, så inden man fortsætter disse fantasifulde falbelader om, hvad kommunerne måtte mene og ikke mene, så synes jeg man kunne gøre sig den ulejlighed lige at undersøge sagen.

(Kort bemærkning).

Thor Pedersen (V):

Ethvert ansvarligt bystyre ønsker størst mulig grad af kompetence og indflydelse på de vilkår, der gælder i den pågældende kommune, og til kompetencen hører også ansvaret, herunder det økonomiske ansvar. Så det er ganske sund liberal tankegang, at hvis man ønsker den fulde kompetence med hensyn til beslutning om, hvor mange boliger der skal opføres, så har man dermed også

[Thor Pedersen]

det økonomiske ansvar, og det ønsker vel ethvert ansvarligt bystyre.

(Kort bemærkning).

Albrechtsen (VS):

Jeg vil ikke benægte, at det er liberal tankegang. Jeg vil heller ikke benægte hr. Thor Pedersens ret til at spekulere over, hvad et bystyre med samme tankegang som hr. Thor Pedersen måtte tænke og tro; det er hr. Thor Pedersens sag. Men hr. Thor Pedersen skal bare holde op med at påstå, at kommunerne i denne konkrete sag ønsker noget som helst i den retning, for deres formand – en venstremand i øvrigt, til hr. Thor Pedersens oplysning – har jo offentligt i Politiken den 28. januar 1986 givet udtryk for nøjagtig det modsatte af det, som hr. Thor Pedersen nu gør sig til talsmand for, og det burde hr. Thor Pedersen bemærke.

(Kort bemærkning).

Thor Pedersen (V):

Den er ganske kort, og jeg må sige, at kommunerne ingen formand har. Kommunernes Landsforening har en formand, det er noget ganske andet. Jeg kender formanden for én kommune, der synes, dette forslag er ganske fornuftigt.

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Jeg synes, det var godt, vi fik sandheden om dette her frem. Det, det drejer sig om, er altså, at formanden for Helsingørskommune synes, at dette forslag er i orden, og jeg tror ikke, at hr. Thor Pedersen vil være i stand til at nævne en anden borgmester, som synes, at det er i orden.

Pelle Voigt (SF):

Efter at vi nu har fået afklaret, at udtrykket »kommunerne« i hr. Thor Pedersens mund altså var en slags pluralis majestatis på Helsingørskommunes vegne, synes jeg også, at der er andre ting i de to indlæg, vi har hørt fra regeringspartierne ordførere her, som påkalder sig megen opmærksomhed og interesse.

Det er jo ofte sådan, når vi behandler en væsentlig sag her i folketinget, at regeringspartierne gør sig den ulejlighed at møde frem

med en fælles holdning til og en opbakning bag det forslag, som deres minister har fremsat. Men jeg mærkede mig med megen interesse, hvordan fru Agnete Laustsen fra det konservative folkeparti understregede, at det konservative folkepartis tilslutning til lovforslaget var af principiel art, og at man ønskede det underkastet en lang og grundig udvalgsbehandling, som kunne opklare nogle problemer, som øjensynlig efter det konservative folkepartis opfattelse ligger i forslaget. Jeg mærkede mig også, at hr. Thor Pedersen fra venstre øjensynlig ikke alene er uenig med sin formand i Kommunernes Landsforening og sin partifælle som formand for Kommunernes Landsforening, men tillige med den konservative ordfører, for han udtrykte jo fuld tilslutning til forslaget og bad i modsætning til fru Agnete Laustsen om en hurtig udvalgsbehandling.

Det er interessant, at der er sådanne nuancer og meningsforskelle mellem regeringspartierne på dette felt, og det er vel bestemt heller ikke noget tilfælde, for vi befinder os egentlig her i en fase og i en diskussion, som har løbet meget længe, og hvor nødvendigvis nogle af venstres meget ideologiske synspunkter må støde ind i de synspunkter, som gør sig gældende hos nogle af de andre regeringspartier.

Det hovedspørgsmål, som vi må stille os, når vi behandler det komplekse, som vi endelig har fået på bordet her i dag, er jo spørgsmålet: ja men kommer der nu flere eller færre ældreboliger, vel at mærke forhåbentlig boliger, som folk har råd til at bo i og råd til at betale? Der er den første hovedindvending mod forslaget jo, at der faktisk intet som helst er, der tyder på, at der kommer flere ældreboliger ud af det her; tværtimod tyder alt det, vi ved, på, at der kommer færre ældreboliger.

I dag har direktøren for Ensomme Gamles Værn et meget interessant indlæg i Politiken, hvor han bl.a. skriver:

»Det, der er helt uforståeligt, er, at man på ældreboligområdet i modsætning til de andre boligformer vil pålægge kommunerne en tung medfinansiering. Kommunerne skal gå ind med 18 pct.s indskud og tage sig af rentebidraget og afdragsbidraget. Til gengæld ophæves kvoten på 1.000, og der vil være frit slag. Det er nok en af de mest restriktive liberaliseringer, jeg har set i de senere år in-

[Pelle Voigt]

den for boligområdet. Vi ophæver kvoten, og til gengæld gør vi det finansielt vanskeligt for kommunerne at bygge efter behovet for ældreboliger. Mon vi overhovedet når op på den gamle kvotas niveau?

Helt ærligt: hvis man virkelig ønsker at tage fat i de næste 10-15 års største bolig- og socialpolitiske problem, så skal der tages helt anderledes fat. Man kan for min skyld godt gennemføre samme finansieringsregler som for sociale boligselskaber, men det kræver, at man ikke indfører restriktioner eller større belastninger hos kommunerne, end hvad der er gældende for almennyttigt boligbyggeri.«

Det er jo kloge og præcise ord i denne sag, og jeg forstår, at det, som kommunerne har at hæle deres hoved til over for de synspunkter, som bl.a. hr. Thor Pedersen har gjort gældende heroppefra, er tanken om, at man måske kan bøde på disse restriktioner ved en regulering af bloktilskuddene. Men her rykkede hr. Thor Pedersen jo også frem med en meget interessant bemærkning fra talerstolen. Jeg mener, at hr. Thor Pedersen elegant i en sætningskonstruktion indflettede ordene »uanset hvad man mener om bloktilskuddene«, og det er jo ikke nogen hemmelighed, at der er nogle, der mener, at kommunernes eneste chance for at kompensere for den voldsomme merudgift, man fører over på dem med dette forslag, nemlig en regulering via bloktilskuddene, skal fjernes ved, at bloktilskuddene simpelt hen fjernes.

Hvordan regeringen får dette her til at hænge sammen, forstår jeg ikke, og efter at have lyttet til debatten i dag er jeg kommet til den konklusion, at det forstår regeringen nok heller ikke selv. Men jeg er sikker på, at boligministeren har tænkt meget omhyggeligt over det, og derfor kunne jeg godt tænke mig at spørge boligministeren, hvordan dette her er koordineret med de initiativer, som boligministeren i talrige artikler og andre steder har stillet i udsigt fra socialministerens side. Vi fik jo at vide af fru Agnete Laustsen, at socialministeren var taget med på råd ved udarbejdelsen af dette forslag, og vi havde anledning til i debatten om den boligpolitiske redegørelse forleden at spørge boligministeren, hvordan det egentlig går med de af ham bebudede initiativer fra socialministeren om nye serviceforanstaltninger, der skal hjælpe på ældre menneskers muligheder for at bo hjemme.

Jeg kunne egentlig også godt tænke mig at spørge boligministeren, da nu socialministeren ikke kan være til stede her i dag, om det forholder sig sådan, at man tænker sig, at disse serviceforanstaltninger skal finansieres af de midler, der i øjeblikket er til rådighed inden for det samlede ældreboligområde, eller det er tanken, at socialministeren skal finde nye midler andetstedsfra til at finansiere disse foranstaltninger. Kan vi med andre ord vente yderligere nedskæringer på dette område, når disse serviceforanstaltninger skal iværksættes?

Vi er meget betænkelige i SF ved, at man holder døren åben for at fravige kravet om, at hver enkelt ældrebolig skal have selvstændige faciliteter, uanset hvilken betegnelse, hvilket navn, vi hæfter på det samlede boligkompleks. Men der er jo med rette både i ældrekommisionens betænkning og i bemærkningerne til forslaget en udmærket afstandtagen fra det klassiske plejehjemsbegreb i dets mest ubehagelige udformning, og jeg synes, at det, at man lader denne mulighed stå åben i loven, åbner mulighed for, at kommuner vil kunne opføre ældreboliger, som måske i betænkelig grad kan komme til at nærme sig den standard, som man selv argumenterer imod i forslagens bemærkninger.

Der er også en anden ting, som må vække højlydt undren i SF, og det er, at man i § 5 åbner mulighed for, at private – altså ikke alene almennyttige boligselskaber og kommuner, men private personer – skal kunne opføre ældreboliger på lovens betingelser og på lovens finansieringsvilkår og altså øjensynlig have en art statslig medfinansiering til at drive sådan en institution som privat institution. Jeg kunne meget godt tænke mig at bede boligministeren forklare, hvad der ligger heri. Skal vi nu til at se sådan en slags kaptajn Jespersens private plejehjem finansieret med indekslån og tilskud fra kommunerne, og hvad skal afkastet af sådan en plejehjemsvirksomhed være? Hvis boligministeren ikke kan forklare det, så er det muligt, at privatiseringstankernes store talsmand her i salen i dag vil være i stand til at fortælle, hvad det her er for noget, og hvorfor skatteyderne skal bidrage til den slags.

Jeg synes, der er god grund til at se alvorligt på dette lovforslag i boligudvalget, og jeg skal på forhånd give boligministeren det vink med hensyn til SF's holdning, at vi ikke tror

[Pelle Voigt]

på hovedprincipperne i dette forslag, og at vi vil arbejde imod, at det statslige engagement på dette område bringes til ophør.

Vi mener, at et fortsat statsligt engagement på dette område er nødvendigt. Det betyder til gengæld, jfr. tidligere diskussioner bl.a. om et socialdemokratisk forslag her i salen, at vi naturligvis må acceptere en fortsat kvotaordning – vi skal vel operere med en kvotaordning på mellem 3.000 og 4.000 boliger. Og derudover, vil jeg så sige til hr. Thor Pedersen, synes jeg, det er ganske rimeligt, at kommunerne får lov til at bygge alt det ældreboligbyggeri, de i øvrigt mener der er brug for. Men vi har ikke gode erfaringer, f.eks. inden for det almennyttige boligbyggeri, med den adgang, kommunerne har til at opføre alt det almennyttige boligbyggeri, de vil, uden for den eksisterende kvota. Der bliver jo faktisk ikke bygget noget.

(Kort bemærkning).

Thor Pedersen (V):

Hr. Pelle Voigt ironiserer over, at der er én borgmester, der er tilfreds med forslaget. Jeg sagde, at der var én borgmester, der var særdeles tilfreds. Hvis jeg skulle nævne dem, der er tilfredse, så er det ikke muligt inden for den taletid, der er til rådighed – der er kun 2 minutter – og så må devisen være: ingen nævnt, ingen glemt. Jeg vil ikke udsætte mig for den kritik, at nogen vil komme og sige til mig: hvorfor blev jeg og min kommune ikke nævnt?

Endelig forstår jeg slet ikke, at man skulle harcelere over, at jeg siger, at vi anbefaler en hurtig udvalgsbehandling. Skulle jeg have anbefalet en langsom udvalgsbehandling? Anbefaling til hurtig udvalgsbehandling kan godt indebære grundighed, når man ser på gennemsnitstider for udvalgsbehandling i dette hus, så det er såmænd ikke noget specielt stort ønske.

Hvad angår finansieringen, må vi ikke glemme, at en stor del af de boliger, der også er tale om her – ældreboligen omfatter også pensionistboligen, som vi kender den i dag – er 100 pct. kommunalt finansieret, enten ved direkte udlæg af kassebeholdning eller ved en kommunal lånoptagelse. Så der er altså ikke tale om den store omstilling. Der er mere tale om en ligestilling, idet man siger: vi har kun ét begreb, der hedder ældreboligen,

og så er det op til kommunen efter alle gode ideer at bestemme placering, antal og form. Og det er en spændende opgave, som enhver kommune vil være glad for at påtage sig.

Estrup (RV):

Jeg vil godt starte med det positive. Det er godt, at vi nu har fået et udspil om regeringens planer for ældreboligområdet. Det er efterhånden ikke helt få gange, vi alle i denne sal har understreget, hvor vigtigt det var at få styr på regelsættet for ældreboliger, så vi kunne komme i gang med at løse selve opgaven, dvs. få fremskaffet flere ældreboliger. Gentagelsen klang efterhånden en smule hult.

Nu har regeringen så – med noget besvær, fornemmer man – fundet sine ben, og resultatet er faktisk i nogle henseender vellykket. Vi er kommet et godt skridt i retning af et ensartet ældreboligbegreb, som hviler på en målsætning om og har en standard, som muliggør, at folk kan blive længst muligt i deres egen bolig. Det er et klart skridt bort fra institutionsløsningen som det typiske, så snart en eller anden form for handicap eller plejebestand gør sig gældende. Den udvikling kan vi helhjertet støtte fra radikal side.

Det er også positivt, at lovforslaget så klart understreger, at en løsning på ældreboligproblemet kun kan findes, hvis man i stor målestok satser på ombygning af den eksisterende boligmasse og indpasning af ældreboliger i byfornyelsen. Nybyggeri kan kun tilfredsstille en beskeden del af det udækkede behov.

Et tredje element, som jeg trods en række forbehold, som jeg skal vende tilbage til, også finder et positivt, er vægten på det kommunale engagement i og ansvar for løsning af ældreboligproblemet. Den enkelte kommune kender selv bedst problemets omfang og har en nærliggende interesse i at kunne tage fat på det uden alt for snærende bånd fra centralt hold. Kommunerne må derfor også påtage sig en større del af finansieringsbyrden og et mere direkte ansvar for indsatsen i forhold til deres egne borgere.

Men herefter melder problemerne sig, for er dette forslag overhovedet andet og mere end kønne tanker og et nogenlunde strømlinjeregelsæt? Er der nogen som helst udsigt til, at vi gennem forslaget inden for oversku-

[Estrup]

elig tid får løst ældreboligproblemet? Eller sagt lidt mere firkantet: fører dette forslag til, at der indrettes én eneste ekstra ældrebolig ud over, hvad der bygges i dag? Jeg nærer alvorlig frygt for, at svaret er nej. De regneksempler, som gengives i bemærkningerne til lovforslaget, og som på lang sigt viser en begrænset merudgift for kommunerne, bygger uden undtagelse på det nuværende omfang på ca. 1.500 ældreboliger om året. Hvordan skal en ekstra indsats finansieres? Det er jo ikke ubetydelige beløb, kommunerne forudsættes at yde i støtte til hver eneste bolig. En stigning på 1.000 enheder årligt vil alene i grundkapital det første år kræve 90 mill. kr., og hertil kommer så rente- og afdragsbidrag i hele lånets løbetid. Hvad er det for aktiviteter, kommunerne skal skære bort for at få plads til den udgift?

Det er desværre en nærliggende tanke, at når staten nu trækker sig helt ud af finansieringen af ældreboliger og med stor beredvilighed over for kommunernes ønsker ophæver enhver kvotastyring, så sker det med den lumske bagtanke, at der overhovedet ikke er behov for kvoter, for aktiviteten vil stort set være uforandret. Både finans- og økonomiminister sover overordentlig trygt, alt for trygt, med dette forslag. Hvis kommunerne fremover skal dække et øget behov for ældreboliger, så vil de gøre det gennem øget pres på det almennyttige byggeris ældreegnede boliger. Men derved er der andre sociale grupper i boligkøen, som bliver sorteper.

Dette leder direkte frem til en grundlæggende mangel ved lovforslaget. Det rummer ingen som helst overvejelser om omfanget af det ældreboligproblem, som skal løses, og det ikke så meget som antyder, inden for hvilken tidshorisont en løsning skal etableres. Derved slipper man let og elegant uden om enhver antydning af, at det skulle være forbundet med øgede udgifter at skaffe flere ældreboliger. Bevillingsmæssigt flytter man alene penge fra én konto til en anden. Det bliver der ikke flere ældreboliger af, og det understreger endnu en gang, at den langsigtede planlægning og behovsvurdering i boligpolitikken, som vi har efterlyst fra radikal side, mangler.

Det radikale venstre kan ikke gå ind for den foreslåede finansieringsmodel. For os er det afgørende, at der skabes rammer, som giver mulighed for at tilfredsstille det allere-

de konstaterede og fremover stærkt stigende behov for ældreboliger. Det lader sig næppe gøre, medmindre staten fortsat deltager i finansieringen. Det gælder både nybyggeri og ombygninger inden for den eksisterende boligmasse, og det gælder ikke mindst øgede midler til at etablere ældreboliger i forbindelse med byfornyelse.

For en sådan statslig medfinansiering taler desuden, at det er en af vejene til at udligne de meget forskellige krav til fremskaffelse af ældreboliger, som påhviler kommunerne. De tunge ældreproblemer, som de store bysamfund, København, Århus m.fl., skal løse, vil ikke blive rimeligt tilgodeset gennem bloktilskudsmodellen. Prisen for en fortsat statslig deltagelse i finansiering er formentlig en vis fortsættelse af kvotastyringen, men hellere det end et fortsat uløst ældreboligproblem.

Det er ikke muligt at gå i detaljer her ved førstebehandlingen, og jeg vil derfor indskrænke mig til at tage yderligere et par specielle problemer op. Det ene er et problem, som også hr. Pelle Voigt var inde på, og som vedrører kredsen, der skal kunne opføre og drive ældreboligerne. Det er forudsat i forslaget, at ud over den hidtil kendte kreds, nemlig kommuner, almennyttige boligselskaber og selvejende institutioner, skal også private nu kunne deltage. Eftersom ældreboliger er en social opgave med betydelig offentlig støtte, nærer jeg en vis betænkelighed ved at tage private med i denne kreds. Det er naturligvis rimeligt at entrere med private bygherrer om etablering af ældreboliger, vel at mærke hvis arbejdet udbydes i almindelig licitation, og jeg vil bede boligministeren om at bekræfte, at det faktisk er licitationsmodellen, man har haft i tankerne. Men det kan ikke være rimeligt at overlade driften til private uden meget præcise bestemmelser for vilkårene. Der skal ikke indtjenes overskud på driften af ældreboliger, og den bør derfor være forbeholdt administratorer, som arbejder på, hvad man kunne kalde non-profit basis.

Det andet problem vedrører boligministerens adgang til at fastsætte udgiftsrammer for ældreboliger. I bemærkningerne anføres, at rammebeløbet agtes fastlagt svarende til gældende regler for almennyttigt byggeri og lette kollektivboliger. Det forekommer mig faktisk urealistisk. Det er en kendt sag, at rammebeløbet i almennyttigt boligbyggeri har meget

[Estrup]

svært ved at slå til i visse dele af landet, hvis man ønsker, at byggeriet skal have rimelig kvalitet. Men ved ældreboliger vil der jo i nogle tilfælde være tale om meget udgiftskrævende byggeri, eksempelvis hvis man ønsker at etablere elevatorer. Hvordan har boligministeren forestillet sig at det skulle kunne lade sig gøre inden for de rammer, som allerede er spændt til bristepunktet for visse dele af det traditionelle byggeri? Det vil jeg meget gerne have et svar på, og i øvrigt må vi bl.a. have dette spørgsmål og desuden hele formålet med at fastlægge rammebeløb, når hele finansieringen tænkes overladt til kommunerne, nøjere belyst under udvalgsarbejdet.

Afslutningsvis må jeg konstatere, at det radikale venstre har store betænkeligheder ved den foreslåede finansieringsmodel, men at vi naturligvis er parat til at arbejde konstruktivt videre med forslaget i udvalget. Det afgørende krav, som vi må stille, er, at der findes en løsning, som virkelig kan afhjælpe behovet for ældreboliger.

I den forbindelse vil jeg godt sige: hr. Torben Lund startede med at foreslå, at nu skulle vi have etableret et alternativt flertal. Jeg hælder mere til at give fru Agnete Laustsen ret, når hun sagde, at dette er et debatoplæg. Jeg synes, vi skal opfatte det som et godt debatoplæg, som noget, vi kan arbejde videre på, men hvor vi skal sørge for at få skaffet et bredt samarbejde. Det fortjener sagen faktisk.

Birgith Mogensen (CD):

Lovforslaget, som vi behandler her i dag, tager udgangspunkt i ældrekommisionens undersøgelse af de ældres situation, herunder denne gruppes bolig-mæssige forhold.

Udviklingen i kommunerne er gået i retning af at støtte de ældres ønske om, at de kan blive i eget hjem, fremfor at de skal flytte til egentlige plejehjem. Fra den del af landet, som jeg kommer fra, kan jeg nævne, at der i Vodskov ved Ålborg er opført en pensionistby, »Liselund«, hvor man har integreret plejehjem og kollektiv- og pensionistboliger. Det er mit indtryk, at de ældre er glade for at kunne opretholde selvstændige hjem, samtidig med at den nødvendige støtte er i nærheden.

Derfor er vi i CD meget glade for, at boligministeren fremsætter dette lovforslag, der sigter på at fremme udviklingen på ældreboligområdet ved både gennem nybyggeri og gennem ombygning af den eksisterende boligmasse at give mulighed for et varieret tilbud af selvstændige ældreegnede boliger. Jeg skal i den forbindelse ikke undlade at nævne, at CD også ser med tilfredshed på det forslag om ændring af byfornylsesloven, hvorved det bliver muligt at gennemføre ældre- og handicapegnede foranstaltninger finansieret med støtte efter byfornylsesloven.

CD ser også positivt på de decentraliseringsbestrebelse, der ligger i, at det overlades til kommunerne at vurdere de lokale ressourcer og behov og på baggrund heraf afgøre, hvor mange boliger der skal henholdsvis bygges og indrettes i den eksisterende boligmasse. Den større kommunale beslutningskompetence modsvares af, at kommunerne i højere grad end i dag inddrages i finansieringen af ældreboligerne.

CD er også enig i finansieringsmodellen, hvorved boligerne finansieres med indeksregulerede realkreditlån på 80 pct., kommunelån på 18 pct. og et beboerindskud på 2 pct. af anskaffelsessummen. Kommunerne betaler rente og afdragsbidrag på indeklånene.

Jeg vil gerne understrege, at der ved dette forslag ikke er tale om, at der bliver 100 pct. kommunal selvfinansiering, idet de kommunale merudgifter vil blive modsvaret af øgede bloktilskud; hertil kommer, at staten betaler en væsentlig del af boligydelsen i de nye ældreboliger.

Med disse bemærkninger kan jeg tilslutte mig boligministerens forslag, som ud over en administrativ forenkling og decentralisering også vil tilgodese de ældres ønske om at forblive i eget hjem. For CD er en styrket indsats på dette område meget væsentlig, da det vil sikre os alle en mere værdig alderdom på længere sigt.

Om lovforslag nr. L 140 vil jeg kun sige, at CD som tidligere nævnt især ser meget positivt på ændringerne i byfornylsesloven, samt at vi er enige i, at en særlig kvota til lette kollektivboliger bliver overflødiggjort ved den nye ældreboliglov.

Albrechtsen (VS):

(Albrechtsen)

Hr. Estrups karakteristik af dette forslag var, at det indeholdt nogle kønne tanker, men at det ikke fremskaffer flere ældreboliger, og at det ikke løser problemerne. Det er helt rigtigt; jeg vil endda sige, at det kan være lidt svært at se, hvad det er, der skulle gøre tankerne i dette forslag specielt kønne, for det er jo et renlivet liberalistisk produkt, og på den baggrund kunne det også være lidt svært at se, hvordan det brede samarbejde, som hr. Estrup efterlyste, skulle kunne føre til nogen løsning på baggrund af den debat, der har fundet sted her i dag. Jeg synes snarere, at debatten har vist, at en eventuel løsning i dette folketing kun kan findes i samarbejde mellem de radikale, socialdemokratiet, SF og VS, og jeg synes, at der netop i de bemærkninger, som hr. Estrup kom med, var en del tanker, der pegede på, at et sådant samarbejde burde være muligt. Jeg vil derfor opfordre de tre andre partier til at afprøve den mulighed; det vil VS i hvert fald gerne være med til at drøfte.

En gennemførelse af forslaget vil ganske enkelt betyde, at byggeriet af ældreboliger går i stå; i hvert fald bliver der ikke opført de ældreboliger, som vil være nødvendige for de dårligst stillede pensionister, og især er det de dårligst stillede pensionister i de større byer, f.eks. København og Århus, som vil blive ladt i stikken.

De kvoter, der er lagt op til inden for det samlede ældreboligområde med dette forslag, er på den ene side en almennyttig kvota, som regeringen påtænker at nedskære til 7.000. Det skal ske samtidig med, at der inden for den almennyttige kvota skal findes plads til tusinder af flygtninge. Det vil altså sige, at det almennyttige byggeri, som med de kvoter, der har været i de tidligere år, faktisk har været i stand til at udbygge et pænt nybyggeri til også ældreformål, ikke vil kunne dette i fremtiden; det vil i hvert fald blive umuligt, hvis det almennyttige byggeri også skal løse en række af de andre opgaver, som er så påtrængende, og som er det almennyttige byggeris forpligtelse. Så på den side rummer dette forslag altså ikke nogen løsning, tværtimod.

Det er også karakteristisk, at der, når det drejer sig om udnyttelse af eksisterende bygninger, især i forbindelse med byfornyelsen, tales smukke ord om, at dette byggeri kan ombygges til ældreboligformål, men der af-

sættes jo ikke flere penge til formålet, så det kommer der heller ikke noget ud af.

Hertil kommer så, at man påtænker at fjerne selve den kvota, der er afsat til lette kollektivboliger, og helt overlade til kommunerne, om der overhovedet skal opføres ældreboliger på den konto. Når man tager i betragtning, hvordan økonomien er for de kommuner, som har det store problem med mange dårligt stillede pensionister, så er det jo en given ting, at de, selv om de ønsker det, ikke vil være i stand til at løfte den opgave med de finansieringsregler, der foreslås i dette forslag.

Derfor er konklusionen den enkle, at dette her ikke er et forslag til løsning af ældreboligproblematikken, men et forslag til standstill af ældreboligbyggeriet. Dertil kommer de problemer med boligydelsen, som vi skal diskutere senere i dag, bl.a. i forbindelse med det socialdemokratiske forslag, og som medfører, at de dårligst stillede, hvis der overhovedet kommer nogen ældreboliger ud af dette her, dårlig nok vil få mulighed for at flytte ind i dem.

Der har været talt om, at dette her skulle være en decentralisering, og liberalisterne har i den forbindelse sagt en del smukke ord om decentralisering, men en decentralisering uden midler er jo ikke nogen reel decentralisering, det er kun en sminket facade, for bag det ligger den ganske barske realitet, at en decentralisering uden midler ingen løsninger giver.

Så vidt om forslagens hovedretning. Der er i forslagens bemærkninger lavet nogle prognoser for byggeriet, som er brugt til at beregne de økonomiske konsekvenser ud fra. Jeg synes i og for sig, at det, jeg har sagt om den reelle konsekvens af dette forslag, endog bekræftes af regeringens egne beregninger, hvor man regner med et samlet omfang på 1.500 boliger. Sammenholdt med den almennyttige kvotas beskæring viser det tal, som regeringen selv lægger frem, at dette her sammenlagt er et forslag om reduktion og ikke om løsning af problemerne.

Til sidst blot den bemærkning, at jeg er meget enig med hr. Pelle Voigt og hr. Estrup i, at det er fuldstændig urealistisk at forestille sig, at privat foretagsomhed skulle gå ind på dette område.

Spørgsmålet om kommunernes finansiering kunne jeg godt tænke mig at få opklaret

(Albrechtsen)

lidt nærmere, for der har været forskellige markeringer i debatten om bloktilskuddet, og jeg vil gerne spørge ministeren, hvilke løfter han i forbindelse med dette forslag har givet kommunerne om bloktilskuddet. Det kunne være interessant at vide, og det vil sikkert også interessere kommunerne, hvilke midler de har fået stillet i udsigt fra ministerens side i form af bloktilskudsreguleringer i forbindelse med dette forslag. En bloktilskudsregulering for kommunerne i forbindelse med denne omlægning vil jo ikke løse problemet, for den vil ramme helt urimeligt i den forstand, at f.eks. en kommune som København, der virkelig har problemerne, ikke vil få en dækning, som svarer til Københavns udgiftsandel, så alene af den grund vil en omlægning af bloktilskuddet ikke i sig selv være nogen løsning, men hertil kommer hele problemet, om regeringen overhovedet har sikret sig, at der er afsat midler vedrørende bloktilskuddet til denne opgave. Dette spørgsmål vil jeg bede ministeren afklare, inden debatten er slut.

(Kort bemærkning).

Thor Pedersen (V):

Over for hr. Albrechtsen kan jeg oplyse, at kommunerne – og det er altså Kommunernes Landsforening i dette tilfælde – helst ser bloktilskuddene totalt afskaffet. Der er en anden mulighed for at regulere udgiftsniveauerne på ældreområdet, og det er via den mellemkommunale udligning efter udgiftsbehovstal; her kan man overveje at lægge en større vægt på de ældre årgange og dermed også skabe en større dækning af de udgifter, man har på ældreområdet.

Men i øvrigt synes jeg stadig, det er imponerende her at opleve den tillid, som repræsentanter for VS og SF har til dansk kommunestyre; tidligere hed det kommunale selvstyre. Man siger herfra: dette forslag løser ikke problemerne på ældreboligområdet. Ja men hvad er det, forslaget siger? Det siger, at kommunerne nu har fri adgang til selv at bestemme antal, placering og udformning af ældreboliger. Mener hr. Albrechtsen, at folketinget har et større ansvar for de ældre borgere end det ansvar, som de lokale myndigheder, de folkevalgte i de lokale råd, føler for deres ældre medborgere i kommunen? Det er en hård påstand, hvis hr. Al-

brechtsen mener, ansvaret herinde skulle være større. Jeg tror, man vil se, at kommunerne med stor glæde vil udnytte denne lovgivning til at løse problemerne hen ad vejen.

(Kort bemærkning).

Albrechtsen (VS):

Det er en uhyre interessant diskussion, hr. Thor Pedersen rejser om, hvorvidt ansvarsbevidstheden i forbindelse med dette problem skulle være større i folketinget end i kommunerne eller omvendt, men den diskussion vil jeg slet ikke gå ind i i dag, for det er ikke det, spørgsmålet drejer sig om. Spørgsmålet drejer sig om, hvorvidt kommunerne overhovedet får nogen muligheder, hvis de ønsker det, for at løse problemerne. Jeg er ikke i tvivl om, at f.eks. Århus kommune og Københavns kommune faktisk gerne så en løsning på problemerne. Jeg kan bare se, at de ikke med dette forslag får en ærlig chance for rent praktisk at løse dem, når de ikke får midlerne stillet til rådighed. Jeg ved ikke, om hr. Thor Pedersens svar var i overensstemmelse med, hvad boligministeren senere vil svare, men jeg kunne i hvert fald forstå på hr. Thor Pedersen, at kommunerne kan kigge i postkassen efter bloktilskudskompensationen vedrørende denne sag, hvis det står til hr. Thor Pedersen. Men selv hvis der blev en bloktilskudskompensation, ville den ramme skævt, men jeg kan forstå på hr. Thor Pedersen, at man end ikke vil anbefale det middel fra venstres side, og det vil altså sige, at venstre går ind for, at kommunerne helt konsekvent skal lades i stikken i denne sag.

(Kort bemærkning).

Thor Pedersen (V):

Jeg oplyste hr. Albrechtsen om, at det var Kommunernes Landsforening, der ønskede, at bloktilskuddene skulle fjernes. Det, der løser ældreboligproblemet i dette lovforslag, er, at kommunerne nu frit kan bygge det antal ældreboliger, som kommunene selv ønsker, og her har Københavns kommune nøjagtig lige så gode økonomiske vilkår som de øvrige kommuner i dette land. Det er et spørgsmål om, hvordan bystyret i København selv prioriterer og udnytter sine resourcer. Og hvis ikke det gøres godt nok i København, er det altså et valgs spørgsmål om

[Thor Pedersen]

4 år, når der er valg til Københavns bystyre. Det kan man ikke løse i denne sal.

(Kort bemærkning).

Albrechtsen (VS):

Jeg synes, det er urimeligt af hr. Thor Pedersen at inddrage den debat, som er foregået i kommunerne om, hvorvidt man skulle have et bloktilskudssystem eller man skulle have andre former for statslige udbetalinger til kommunerne, f.eks. via refusionssystemet, for det har intet med denne sag at gøre; den må bedømmes ud fra det tilskudssystem, som staten nu engang har fastsat. Jeg må forstå hr. Thor Pedersens klare tilkendegivelse sådan, at kommunerne ud fra det nuværende bloktilskudssystem kan kigge i postkassen efter en bloktilskudsdækning på dette område; det er det, hr. Thor Pedersen giver udtryk for. Hr. Thor Pedersen burde ikke blande den anden diskussion ind i det, for den har slet ikke noget med det her at gøre; den drejer sig om en total omlægning af hele det kommunale tilskudssystem, og det er en helt anden sag.

Endelig siger hr. Thor Pedersen: ja men Københavns kommune kan jo bare bygge. Nej, Københavns kommune kan ikke bygge uden penge. Hr. Thor Pedersen forestiller sig, at man kan bygge boliger uden penge. Det kan man altså ikke, og det er det, sagen drejer sig om.

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Jeg vil gerne blande mig lidt i de korte bemærkninger, og det er hr. Thor Pedersen, der kalder mig op. Jeg synes, det er meget interessant, at hr. Thor Pedersen her fra talerstolen i virkeligheden underkender de bemærkninger, som står i boligministerens lovforslag om ældreboligfinansieringen. Vi får nu klart at vide, at det er venstres opfattelse, at bloktilskudskompensationsordningen, noget, som vi af gode grunde bestemt ingen tillid har til i forvejen – og det tror jeg ærlig talt heller ikke kommunerne har, også af gode grunde – er et system, man ikke skal vente er andet end ord i bemærkningerne til dette lovforslag, og at man ønsker, at bloktilskuddene skal forsvinde; dem kan kommunerne godt skyde en hvid pind efter. Det bli-

ver interessant at høre boligministerens bemærkninger til det spørgsmål.

(Kort bemærkning).

Thor Pedersen (V):

Kort til hr. Torben Lund vil jeg gentage for tredje gang: det er Kommunernes Landsforenings ønske, at bloktilskuddene forsvinder, underforstået, at kommuneskatten stiger og statsskatten falder, og at en udligning derudover skal være på den mellemkommunale udligning. Spørgsmålet er blot, om det skal være en statslig udligning eller en rent mellemkommunal udligning.

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Vil hr. Thor Pedersen hævde, at den finansieringsomlægning, man her laver på ældreboligerne, hvor man giver kommunerne besked om, at de skal betale ældreboligerne 100 pct., også er omfattet af de tanker, der har været fremført fra Kommunernes Landsforening? På det tidspunkt, hvor Kommunernes Landsforening talte om disse ting, var dette lovforslag i hvert fald ikke fremme, og det har Kommunernes Landsforening taget afstand fra.

(Kort bemærkning).

Albrechtsen (VS):

Jeg synes, det har været nyttigt at få afklaret, at der altså inden for regeringspartiernes kreds er en fuldstændig gennemgribende uenighed om konsekvenserne af dette forslag for den kommunale økonomi.

Jeg vil gerne stille hr. Thor Pedersen et sidste spørgsmål i denne runde. Hr. Thor Pedersen nævnte den mulighed, at der kunne blive tale om en rent mellemkommunal udligning. Ja men er det så ikke korrekt, at den løsning, hvis det er den, venstre lægger sig fast på skal være gældende, vil være ensbetydende med, at kommunerne ikke skal have nogen kompensation fra statskassen i form af bloktilskud i forbindelse med dette her, at de selv gennem deres egen udligning må klare de økonomiske problemer, som opstår af det? Sådan måtte jeg forstå det, hr. Thor Pedersen sagde. Det var ren tale, og det er nøjagtigt det modsatte af, hvad boligministeren har antydnet i sit eget forslag. Vi må

[Albrechtsen]

altså konstatere, at der inden for regeringspartierne kreds er fuldstændig uenighed om rækkevidden af dette spørgsmål.

(Kort bemærkning).

Thor Pedersen (V):

Der er ingen uenighed, hr. Albrechtsen. Det ene spørgsmål er: hvad gælder, så længe vi opretholder en bloktilskudsordning? Der gælder, at man udligner, man laver kompenserende tilskud til bloktilskudspuljen. Så er spørgsmålet: hvad sker der, hvis man fjerner bloktilskudssystemet som ønsket af Kommunernes Landsforening? Så er der to muligheder tilbage: enten en rent mellemkommunal udligning, der alene flytter midler fra rige kommuner til fattige kommuner og fra kommuner med lave udgiftsbehov til kommuner med større udgiftsbehov, eller en model, der hedder en rent statslig udligning. Det skal ikke være nogen hemmelighed, at jeg finder, at en rent mellemkommunal udligning er en glimrende model, men det er altså i den situation, hvor bloktilskuddet er afskaffet. Dette lovforslag er fremsat i dette ting med venstres tilslutning på den baggrund, at der stadig er bloktilskud.

Arne Bjerregaard (KrF):

For et par menneskealder siden så vi frem til et samfund, hvor de ældre kunne leve en nogenlunde tryk økonomisk tilværelse. I dag er dette mål, om end ikke fuldt, dog nogenlunde nået, men de færreste vil nok påstå, at det så er slut med at beskæftige sig med de ældres problemer, fordi disse nu er løst. Vel gav vores velstandsudvikling ældre mulighed for at leve en økonomisk acceptabel tilværelse, men jeg mener også, at vi i denne vores higen efter at skabe de samfundsmæssige forudsætninger herfor glemte, at arbejdet sådan set er den største del af livsindholdet for en stor del af samfundets indbyggere, og at økonomisk tryk ikke nødvendigvis giver tilfredshed, glæde eller livsindhold.

Ældreproblemet er derfor heller ikke blot et pensionsproblem og dermed et økonomisk problem. Ældreproblemet er som så meget andet i tilværelsen et problemkompleks, som både er mere omfattende og faktisk begynder betydelig tidligere, end vi før har antaget.

Det stereotype billede, vi har dannet os af de ældre, er ikke skabt af de ældre selv, men

er skabt af de øvrige medlemmer i samfundet, bl.a. af medlemmer i dette ting. Og passer de ældre ikke ind i billedet ved at foretage sig noget eller ønske noget, der ligger uden for det stereotype billedes adfærdsmønster, som vi altså har dannet os, mener vi, at de er småtossed eller ved at gå i barndom, eller hvad vi nu kan finde på at sige. Det ved de ældre godt, og det har de indrettet sig efter i årevis. Derfor har de valgt og vælger stadig et adfærdsmønster, der passer ind i det billede, vi har skabt os. De institutioner, vi byggede igennem mange år, er også bygget ud fra en bestemt forestilling om, hvem de ældre er. De ældre er aldrig selv blevet spurgt i selve situationen. Det er de 25-50-årige, der byggede og indrettede institutionerne, og det er deres forestilling om de ældres behov og adfærd, der har præget og stadig væk præger vore institutioner.

Således er det også de 20-50-årige, der på forskellige områder, herunder på vore institutioner, bl.a. har givet sproget et stereotypt præg, fordi vi har et stereotypt billede af de ældre. Vi har talt i mange år og taler stadig væk om et ældrevenligt samfund, men hvis vi skal være helt ærlige, ligger der vel eller har i alt fald hidtil ligget et skjult ønske om samfundsvenlige ældre, der ikke giver besvær, eller som affinder sig med situationen og takker os for det, vi gjorde.

Mindre end en femtedel af vore ældre kommer på plejehjem. En del af de sidste har behov for at komme på plejehjem, men det store flertal af de ældre har ikke behov for plejehjemspladser; derimod har en del af dem behov for en vis hjælp, men det er også sådanne ældre, vi lovgiver og planlægger for eller i alt fald skulle lovgive og planlægge for også på det bolig-mæssige område. Selvstændige ældre mennesker ønsker ikke det, som vi i så lang tid har ment herinde: ensartede, færdigsyede tilbud på de forskellige områder. De ønsker ikke at blive behandlet som umyndige, der skal, jeg havde nær sagt underholdes eller tilbydes bestemte ting. Nej, det, de ønsker, er hjælp til selvhjælp; de ønsker bedre mulighed for at udfolde sig på deres egne præmisser, også f.eks. igennem et friere boligvalg.

Vi roser os af en høj social standard i de nordiske lande, og det gælder altså også inden for ældreomsorgen, ældrebyggeri osv., hvor der trods alt findes tilbud, selv om det

[Arne Bjerregaard]

er begrænset inden for det boligmæssige område.

Jeg er og har altid været bange for, at vi i en lang række af disse tilbud, vi giver de ældre, er formynderiske og dermed invaliderende. Ser vi på hjemmehjælpsordningen f.eks., som jeg selv har været en stærk fortaler for i sin tid og stadig væk er, vil jeg da medgive de kritikere, som siger, at vi i et vist omfang overtager opgaver fra de ældre i stedet for at stimulere de ældre, og denne overtagelse af elementære funktioner kender vi i stor udstrækning i andre institutionsmiljøer.

Vi skal, mener jeg derfor, fremover prøve på at tænke anderledes og prøve på at lade vores indsats for de ældre blive mere initiativskabende og dermed mere livsbekræftende, end den hidtil har været.

Alt dette være sagt for at påpege, at det også på det boligmæssige område er nødvendigt at give de ældre mulighed for at være aktive, og at vi derfor også må give de ældre mulighed for at vælge forskellige boligmiljøer, således at de også her kan lade sig udfordre til aktivitetsmulighedens grænse for dem.

Jeg mener, at ministerens forslag er et skridt i den retning, hvis vi stadig tør fastholde de ældres mulighed for at blive i eget hjem og for at komme på plejehjem. Hvis vi gennemfører dette her, vil de ældre i fremtiden have større mulighed for at vælge efter deres eget behov: de kan vælge ældrecentre, de kan vælge det nuværende byggeri, de kan vælge deres eget hjem, og de kan vælge plejehjemmene. Sådan bør det være, og det må være vores målsætning.

Nu har jeg ikke blandet mig ret meget i finansieringsmåden; den har jeg ønsket at lade ligge i denne omgang, idet jeg gerne ville påpege forudsætningen og målsætningen med forslaget for at pege på, at det er nødvendigt, at vi har en forståelse for, hvad det er, vi ønsker at give de ældre, i stedet for straks at gå ned i petisserne om bestemte finansieringsproblemer.

Jeg har som sagt fremført dette, også fordi jeg var bange for, at vi skulle ende blot i de finansieringsmæssige spørgsmål, og mine bange anelser slog til: dér endte vi. Alt det andet er sådan set ligegyldigt, ser det ud til. Derfor er det lidt forstemmende for mig at høre bl.a. hr. Torben Lunds bemærkninger, for de indeholdt jo ingen andre ideer, ingen andre målsætninger, ingen højtflyvende pla-

ner på dette område. Hr. Torben Lunds bemærkninger vedrørte alene finansieringsformen. Det var ikke en hensyntagen til og en imødekommelse af de muligheder, vi måtte have for at dække ældres behov ved at gå ind i et konstruktivt samarbejde om at nå det mål, som er indeholdt i selve forslaget. Hr. Torben Lunds eneste mål var sådan set at tilgodese socialdemokratiet mere end de ældre, for jeg forstod, at hr. Torben Lund ingen ønsker havde – og dér må jeg gå ud fra at han taler på socialdemokratiets vegne – om at gå ind i et konstruktivt samarbejde for at løse disse problemer; man havde kun én målsætning, det alternative flertal.

Pia Kjærsgaard (FP):

Fordelingen af ældreboliger bliver meget forskellig fra kommune til kommune, alt efter hvordan kommunens beboere fordeler sig på aldersgrupperne. Nogle kommuner, bl.a. min egen, Gentofte, vil få problemer med finansieringen af disse ældreboliger, men selvfølgelig hører borgmesteren i Gentofte jo også til et af regeringspartierne, så hun kan næsten heller ikke tillade sig at gøre vrøvl over boligministerens forslag.

Ministeren skriver i bemærkningerne, at de fleste ældre ønsker at forblive i eget hjem længst muligt. Det kan der vist ikke herske den mindste tvivl om er rigtigt. Så er spørgsmålet, hvordan dette ønske bringes i opfyldelse.

En stor del af ministerens forslag omhandler nybygning og regler herfor, men i § 6, stk. 3, er vi kommet ind på ombygning af eksisterende ejendomme, hvilket vel også må gælde villaer og ejerlejligheder o.lign.

Det er jo tanken, at ældre skal blive i egen bolig, og derfor vil jeg gerne høre, hvordan en person får finansieret ombygning af sin private bolig, hvis vedkommende f.eks. er blevet kørestolsbruger. For det er vel ikke tanken, at vores ældre og handicappede skal flytte fra deres hjem og ind i et kommunalt opført ældrehus med et maksimalt bruttoetageareal på 67 m² til afløsning af den hidtidige bolig.

Jeg synes, der er mange løse ender i dette forslag, som jeg gerne vil have nærmere gået igennem, inden fremskridtspartiet endeligt tilslutter sig.

[Pia Kjærsgaard]

Det samme må jeg sige om lovforslag nr. L 140, som hører sammen med det andet lovforslag, men som drejer sig mere om finansiering. Her er tale om merudgifter for kommunerne på bekostning af regeringens såkaldte besparelser, som ikke er besparelser, men omprioriteringer.

De løse ender må bindes sammen under udvalgsarbejdet, og derfor venter fremskridtspartiet med at tage endelig stilling til forslaget til efter udvalgsarbejdet.

Boligministeren (Bollmann):

Jeg vil gerne først takke de forskellige ordførere for de positive udtalelser, som jeg synes er kommet i ret stort omfang under denne debat.

Hvis man delte debatten op i en finansieringsdel i forbindelse med denne lovgivning og den øvrige del, vil jeg tillade mig at konkludere, at den øvrige del eller i hvert fald intentionerne bag ved den har samlet et meget stort flertal.

Men jeg har også forstået, at der for visse af ordførerne er problemer med selve finansieringsdelen, og derfor vil jeg koncentrere mig om det i første omgang.

Jeg vil gerne slå fast, at der ikke her er tale om et besparelsesforslag. Jeg synes, hr. Thor Pedersen gjorde meget rigtigt rede for, at dette lovforslag selvfølgelig tager udgangspunkt i de regler, vi kender i dag for bloktilskud, og at kommunerne derfor under ét ikke vil få nogen ekstra udgifter; de vil blive udlignet. På spørgsmålet om, hvordan det vil virke mellem de forskellige kommuner, kan jeg svare, at vores hensigt fra starten har været, at dette forslag skal være neutralt både mellem staten og kommunerne og mellem de enkelte kommuner.

Det er klart, at vi under det lovforberedende arbejde har haft tæt kontakt med både social- og indenrigsministeriet, og vi har fået bekræftet, at de mekanismer, man kender i dag, vil kunne sørge for, at det bliver neutralt. Men skulle noget andet vise sig undervejs, er det klart et spørgsmål, vi må tage op. Jeg vil bare understrege en gang til, at det ikke er et spareforslag og ikke er et forslag, der skal give nogen ændring imellem de forskellige kommuner.

Påstanden om, at kommunerne i øvrigt skal betale noget mere, er kun delvis rigtig.

Det, der sker her, er, at vi får en ensartet finansiering af fire vidt forskellige ældreboligtyster med fire vidt forskellige finansieringsmodeller.

Heller ikke påstanden om 100 pct.s kommunal finansiering er helt rigtig. For det første betaler kommunerne ganske rigtigt de 18 pct. i grundkapital, de betaler også rentebidraget på indekslånene og en meget lille del af afdragsbidragene, men resten, altså både de to pct. i indskud og resten af afdraget, er husleje og altså noget, lejerne kommer til at betale.

Hvad angår den løbende støtte, betaler staten fortsat en væsentlig del, men det er jo et spørgsmål, vi kommer til at behandle under et af de kommende forslag på dagsordenen. Derfor er det altså ikke rigtigt, at kommunerne kommer til at betale alt i den forbindelse.

Jeg kan ikke fri mig for en fornemmelse af, at der er nogle, som, selv om det nu er en uge siden, lovforslaget blev fremsat, i højere grad debatterer på grundlag af de korte oplysninger, der var i redegørelsen for en uge siden. Men jeg erkender, at det er en stor reform, og at der måske også er megen teknik i den, og jeg vil gerne give tilsagn til de forskellige, der har spurgt, om, at vi får en meget grundig drøftelse i boligudvalget og, hvis det ønskes, også en mere teknisk præget gennemgang af lovforslagets forskellige bestemmelser.

Jeg opfattede indledningen til hr. Torben Lunds bemærkninger som værende helt i overensstemmelse med lovforslagets intentioner, og at det eneste, hr. Torben Lund i og for sig kritiserede, var finansieringen.

Vi har lagt meget vægt på at undgå kvotastyring, og jeg vil gerne spørge hr. Torben Lund, hvilken styring han foretrækker, hvis vi ikke skal have den styring gennem medfinansiering, eller om han forestiller sig en ordning, hvorefter kommunerne kan bygge frit og så bare sende regningen til boligministeriet, til staten, til finansministeren, eller hvem det nu skal være. For meget af den kritik, der kommer, synes jeg er udtryk for noget, der ligner økonomisk uansvarlighed.

Hr. Torben Lund og flere andre har været inde på spørgsmålet om indretning af ældreboliger i ældre byggeri, og hertil vil jeg gerne sige, at vi har taget de ændringer med i forbindelse med byfornyelsesloven, fordi vi er

[Boligministeren]

kender, at der bor mange ældre, der har et meget stort problem, i den ældre boligmasse, og vi mener, at vi her har en passende lejlighed til at få rettet det op.

Jeg tror, det var hr. Estrup, der var inde på problemerne i forbindelse med rammebeløbene, og vi må da erkende, at der ligger et problem her, som vi må se på undervejs, men jeg vil gerne gøre opmærksom på, at det for den del af det almenyttige byggeri, som er specielt indrettet for ældre og handicappede, har vist sig, at det er muligt at indrette boliger, der er velegnede til ældre og handicappede, hvis man blot planlægger at have tingene med fra tegnebordet, om jeg så må sige, og derfor behøver det ikke umiddelbart medføre en nødvendig forhøjelse af rammebeløbene.

Fru Agnete Laustsen og andre har været inde på spørgsmålet om plejehjem, og hertil vil jeg gerne sige, at vi i princippet mener, at det med den nye finansieringsordning og den nye type ældrebolig i langt overvejende grad vil blive overflødig at bygge nye plejehjem som dem, vi kender i dag som begrab. Men jeg vil da ikke afvise, at der kan blive behov for det, ikke mindst i de kommuner, hvor antallet af meget gamle er stort – der kan også være kommuner, som aldrig har bygget et plejehjem, og som mener, der er behov for det – og derfor har vi jo en regel i, jeg tror, det er § 4, hvor man siger, at kommunalbestyrelsen i ganske særlige tilfælde kan beslutte, at der bygges plejehjem efter den type, vi kender i dag, men selvfølgelig med den nye finansieringsform; det skal også understreges i den forbindelse.

Hr. Thor Pedersen gjorde nogle bemærkninger, som jeg synes bør understreges, nemlig at vi netop gennemfører dette her, fordi vi tror, at kommunerne har bedre mulighed for at vurdere de ældres boligbehov og for at disponere, idet de får fuld anvisningsret, som det også fremgår af lovforslaget. Derfor vil jeg blot sige, at jeg synes, det er meget rimeligt, at alle disse ting, som kommunerne gerne vil have og i og for sig selv har bedt om, også medfører et økonomisk ansvar.

Hr. Albrechtsen siger, at kommunerne har taget meget kraftigt afstand. Ja, jeg har også set nogle udtalelser i dagspressen derom, men jeg tror, uden i øvrigt at skulle forsvare nogle udtalelser i den retning fra anden side, at jeg kan sige helt konkret, at det endelige

lovforslag ikke forelå, da disse udtalelser blev fremsat. Jeg tror, de baserer sig på en foreløbig vurdering af de tanker, der lå i redegørelsen, men der er altså nogle detaljer, der er justeret, og andre, der er suppleret siden, og i hvert fald kan man naturligvis ikke se de mere detaljerede regler i redegørelsen; man må have fat i lovforslaget. Men jeg vil da gerne indrømme, at vi selvfølgelig har haft kontakt med Kommunernes Landsforening, og at kommunerne har været orienteret om de mere principielle bestemmelser i forslaget.

Hr. Pelle Voigt var bl.a. inde på spørgsmålet om plejhjemsbegrebet; og de citater, han kom med fra, jeg tror, det var hr. Bjarne Hastrup, var meget interessante – det er citater jo tit. Men det er betegnende, at man, når man citerer, altid nøjes med at citere det, der passer én selv. Jeg synes, det ville have klædt hr. Pelle Voigt at tage væsentligt mere af hr. Bjarne Hastrups indlæg, for den lille del, hr. Pelle Voigt citerede, var en kritik af visse dele, men resten af artiklen var i og for sig en meget varm anbefaling af, at regeringen nu tager fat på hele ældreboligproblemet.

Hr. Pelle Voigt spurgte mig også, hvor langt man er med hensyn til socialministerens initiativer. Hertil kan jeg sige, at det fremgår af lovforslaget, at der vil komme konsekvensændringer som følge af dets gennemførelse, og at der vil blive fremsat lovforslag herom i løbet af dette år, måske til efteråret, med henblik på ikrafttræden på samme tidspunkt som dette lovforslag, altså 1. januar 1987. Det er, hvad jeg kan sige om socialministerens område i denne forbindelse, men det er klart, det er et område, der hører sammen med denne lovgivning – det har vi hele tiden vidst, og det har vi hele tiden sagt – og jeg er ikke i tvivl om, at sådanne ændringer kan nå at træde i kraft og få virkning, samtidig med at de første boliger efter denne finansieringsform står oprejst. Der er jo en vis produktionstid for nybyggeri – det tror jeg også hr. Pelle Voigt ved – så jeg tror ikke, der vil være nogen problemer med at få tidsfristerne til at passe sammen.

Hr. Pelle Voigt og hr. Estrup var inde på spørgsmålet om private. Dertil skal jeg sige, at det skal understreges, at vi nok her foreslår, at private kan være med til at opføre og drive et sådant byggeri, men det er stadig væk kommunen, der skal give de forskellige

[Boligministeren]

indskud, eller hvad man nu vil kalde det, og det er stadig væk kommunerne, der har anvisningsretten. Jeg tror, vi i denne forbindelse har drøftet – og det mener jeg også fremgår af lovforslaget – at kommunerne vil få mulighed for eventuelt efter aftale at delegere en sådan anvisningsret videre. Det kender vi også i dag, hvor der mange steder er et glimrende samarbejde mellem almennyttige selskaber og forskellige kommuner, så det tror jeg ikke er noget som helst problem.

Hr. Estrups bemærkninger om, at vi har fundet noget rigtigt med hensyn til hele den tekniske og fysiske udformning, var selvfølgelig fornøjelige at høre. Jeg tror også, at hr. Estrups øvrige bemærkninger betyder, at det vil være muligt i løbet af udvalgsarbejdet – jeg skal ikke afgøre, om det skal være hurtigt eller langsomt, men der er ingen tvivl om, at det bliver meget grundigt – at finde frem til nogle fælles holdninger til de spørgsmål, som stadig måtte være udestående.

Jeg skal blot til sidst sige, at jeg selvfølgelig er villig til at møde op i boligudvalget med en mere teknisk udbygning og give flere eksempler på, hvordan de forskellige nye ting virker; det kan være meget vanskeligt at overskue på baggrund af et lovforslag, som ikke giver mulighed for at gå mere i detaljer.

Til hr. Albrechtsen kan jeg sige, at det, vi har taget med, ikke er en prognose af aktiviteten. Vi tror, der vil komme en fornuftig aktivitet, som er afstemt efter kommunernes behov. Det, vi har taget med i lovforslaget, er udelukkende et regneeksempel for at vise, hvordan det kunne se ud i forhold til uændret aktivitet.

Torben Lund (S):

Jeg er da glad for at høre, at dette her ikke er noget besparelsesforslag, men det manglede også bare. Det, debatten har stået om i mange år og i hvert fald, siden vi fik ældrekommisionens seneste betænkning, har jo netop været, hvordan vi får sikret ældre flere boliger, så det var ikke lige besparelser, der skulle ind i billedet i denne sammenhæng.

Men boligministeren siger også, at forslaget er neutralt både i forholdet mellem staten og kommunerne og kommunerne indbyrdes. Nu kan det jo være neutralt på mange måder, men jeg må vel opfatte bemærkningen

sådan, at det er neutralt i forhold til kommunernes ældreboligbehov, for det er jo det, der er interessant i denne sammenhæng.

Dernæst var man inde på, om kommunerne nu har en 100 pct.s finansiering af disse ældreboliger eller de ikke har det, og dér vil jeg fastholde, at der er tale om en 100 pct.s finansiering. I den bygge- og boligpolitiske redegørelse brugte boligministeren selv netop udtrykket »en 100 pct.s kommunal medfinansiering«, men det er vel en 100 pct.s kommunal finansiering, og hvordan huslejen og boligydelsen refunderes, har jo ikke noget direkte med finansieringen at gøre.

Endvidere var boligministeren inde på spørgsmålet med styringen. I den forbindelse vil jeg gerne sige, at dette forslag vel i virkeligheden er næsten den kraftigste styring, man kan lave på ældreboligområdet. Jeg kan godt se, at man med de ord, der anvendes, i princippet har givet ældreboligbyggeriet frit ude i kommunerne, men hvis kommunerne får overladt hele finansieringen, er det jo i virkeligheden en meget stærk styring. Det kan godt være, at en statslig medfinansiering skal ledsages af en eller anden styringsmekanisme, men målsætningen må i hvert fald være, at der kommer flere boliger ud af det, for det er jo præcis det, der har været hele indholdet i talen om ældreboliger. Målsætningen kan ikke være, at der skal komme færre boliger eller det samme antal boliger ud af det. Vi har jo en klar dokumentation for det kolossale behov, der er for flere boliger; så kraftigere skal styringen i hvert fald ikke være.

I øvrigt er jeg meget nervøs over bemærkningerne om at uddelegere anvisningsretten til private. Vi må i udvalget have set betydelig mere på, hvad boligministeren egentlig mener med det.

Hr. Arne Bjerregaard havde et meget følelsesladet indlæg, men også et udfald imod det, jeg har sagt her i dag, og hr. Arne Bjerregaard siger: vi har ikke nogen målsætning på dette område. Jo, det har vi faktisk, hr. Arne Bjerregaard. Vi har den målsætning at få nogle flere betalelige ældreboliger, vi har også sagt ja til en ensartet finansieringsordning, vi har sagt ja til at bruge den eksisterende boligmasse, og vi har sagt ja til, at der skal være flere ældreboliger i byfornyelsesområderne. Vi har sagt ja til det hele. Det eneste, vi siger nej til, er at lægge en reel blo-

[Torben Lund]

kering ind med de finansieringsregler, man har med i lovforslaget her, og derfor er det da interessant at beskæftige sig med finansieringsreglerne.

Det kunne være spændende, hvis hr. Arne Bjerregaard ud over at beskæftige sig med menneskekærlighed i ord også ville være med til at give nogle vilkår for, at folk fik en menneskeværdig tilværelse. Vi har jo set hr. Arne Bjerregaard stemme for mange ting her i salen, som var besynderlige, hvis det var menneskekærlighed, der var det eneste afgørende for hr. Arne Bjerregaard. Vi snakker finansiering og kommunernes muligheder for at bygge ældreboliger præcis af hensyn til de ældre.

Hr. Arne Bjerregaard var også inde på, at det skulle være forkert at tale om et alternativt flertal. Jeg synes, at de indlæg, der har været her i debatten i dag, afgjort peger på, at i hvert fald 4 partier har nogenlunde sammenfaldende synspunkter på dette område, og derfor mener jeg ikke, at udtrykket »et alternativt flertal« er særlig misvisende. Men jeg tror også, hr. Arne Bjerregaard må medgive mig, at jeg i mit første indlæg sagde, at dette ikke var nogen afvisning af regeringen, og det er heller ikke nogen afvisning af hr. Arne Bjerregaard, hvis hr. Arne Bjerregaard vil være med til at sikre, at de ældre får nogle bedre boliger at bo i.

Arne Bjerregaard (KrF):

Jeg er da glad for, at socialdemokratiet har den målsætning som lovforslaget giver udtryk for. Når jeg kom med det indlæg, jeg kom med, er det såmænd på grund af de historiske kendsgerninger. Jeg har siddet sammen med socialdemokratiet gennem snart mange år og netop fremført disse synspunkter, men socialdemokratiet har til stadighed kun haft ét bud på en løsning af de ældres boligproblemer, og det var institutioner. Det, man er kommet frem til nu, er trods alt af nyere dato, og jeg troede sådan set, at det var det, man ønskede at fastholde.

Når hr. Torben Lund, der ellers er enig i forslaget, siger i sit første indlæg, at nu skal vi bruge det alternative flertal, kan jeg kun tage det som en rent politisk bemærkning, for hvis man ville gå ind i et konstruktivt samarbejde med regeringspartierne om det, der foreligger, når man nu er enig i målsæt-

ningen, skulle der vel være en mulighed for at nå frem til noget, som vi kan stå bag alle sammen.

Så er der endelig dette med, at hvis kommunen skal have 100 pct. medfinansiering, vil der ikke blive bygget nogen ældreboliger. Ja men det er jo stadig væk en påstand, det kan vi ikke vide, og i alt fald er der da mange kommuner, der ønsker den frihed, der gives i lovforslaget, til at kunne bygge nogle. Skal vi have en statslig medfinansiering, må vi have en styring, som hr. Torben Lund var inde på, og så er friheden for kommunen til at bygge det, der er behov for, gået fløjten.

Det, vi skal nå frem til, er, at der bygges efter behov og ikke efter de tildelinger, vi giver herindefra, og så har vi kun én styringsmekanisme, nemlig den, at det selvfølgelig er dem, der bygger, der også får det økonomiske ansvar. Jeg synes, det var værd at prøve, om kommunerne ikke kan og vil løfte den opgave, og kan de ikke, er vi selvfølgelig nødt til senere at kigge på andre metoder. Jeg tror, de kan, og jeg tror, de vil, så jeg synes, vi skulle give dem denne mulighed.

Til sidst må jeg sige til hr. Torben Lund, når han nu endelig rækker hånden frem til samarbejde: ja men vi vil da gerne samarbejde, som vi hidtil har prøvet på, med socialdemokratiet – også på et væsentligt område som dette.

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Jeg synes også, vi skal give kommunerne en chance for at løfte opgaven, men hr. Arne Bjerregaard må vel også medgive mig, at det kræver, at vi giver kommunerne en reel frihed til at bygge nogle flere boliger, og så er vi tilbage i det gamle tema igen. Ordet frihed synes jeg nok i debatten i dag er blevet noget misbrugt.

Så var der lige det med de historiske kendsgerninger – og det var egentlig det, der bragte mig herop – at socialdemokratiet ikke skulle have et ønske om, at ældre f.eks. kunne bevare en selvstændig bolig, så længe de selv ønskede det. Det må være mange år siden, hr. Arne Bjerregaard har kigget i socialdemokratiets programmer og lyttet til taler fra socialdemokratiske politikere, hvis han kan hævde, at det ikke skulle være en socialdemokratisk opfattelse, at ældre, der ønsker

[Torben Lund]

det selv, skal kunne blive i eget hjem. Det må være nogle programmer, der ligger før den tid, da jeg fik en politisk bevidsthed.

Pelle Voigt (SF):

Jeg synes egentlig, det kunne have været interessant her i anden runde at have fået uddybet den øjensynlige uenighed, der kom til udtryk her fra talerstolen i første runde mellem venstre og de konservative, og måske have fået løftet sløret lidt for, hvad det er for en række indvendinger, de konservative gerne vil have taget højde for under det lange udvalgsarbejde om forslaget her, som fru Agnete Laustsen efterlyste, men det får vi jo så at se i boligudvalget.

Jeg kan imidlertid ikke undlade at sige til boligministeren, at naturligvis anvendes der mange citater fra denne talerstol, men det er da langtfra altid, vi anvender citater af nogle, som vi er enige med. Tit og ofte og i mange diskussioner ynder man jo at citere synspunkter, man er uenig i. Det, som jeg synes er afgørende ved citatet fra direktøren for Ensomme Gamles Værn, er, at det pegede på det helt centrale problem i dette forslag, nemlig at det ikke vil føre til, at der bliver bygget flere ældreboliger. Og så kan man jo, som hr. Arne Bjerregaard gør det, udelukkende beskæftige sig med principperne bag dette, men hvad nytter principper, hvis de svæver rundt oppe i den tomme luft og aldrig materialiserer sig i virkeligheden i forhold til de gamle mennesker, som helst skulle have en eller anden form for glæde af dem?

Jeg synes – ligesom hr. Torben Lund i øvrigt har været inde på det – at der er mange positive tanker i bemærkningerne til dette forslag, men der er hele tiden det problem, at når det drejer sig om at putte økonomi i, så modsiges de mange positive tanker af økonomiske restriktioner. Der er virkelig tale om den mest restriktive liberalisering, man har set i mange år.

Jeg skal pege på et enkelt felt, som jeg synes er interessant. Når man gør det meget positive at pege på, at der i byfornyelses- og boligforbedringsområder skal kunne indrettes ældre- og handicappede boliger og laves foranstaltninger for ældre og handicappede, så gør man samtidig, ja, næsten inden man har snakket færdig, opmærksom på, at den slags foranstaltninger ikke må omfatte noget

så væsentligt og centralt for ældre mennesker som hjælpemidler for dem, der har lidt svært ved at gå, og det er dog noget, som gælder for de fleste. Det bliver øjensynlig for dyrt. Det vil medføre endog betydelige merudgifter, står der, hvis man skal udføre arbejder som f.eks. installation af elevatorer og ændringer, der gør lejlighederne tilgængelige for kørestolsbrugere. Det må være trist for de mange gamle mennesker, som gerne vil have adgang til disse lejligheder. Og hvad det så i øvrigt er for ting, man vil gøre, står lidt hen i det uvisse.

Så er der til gengæld håb i bemærkningerne til det andet lovforslag, for her nævner man den mulighed, at der kan etableres en forsøgsordning med elevatorer. Det er der sikkert mange der vil sætte pris på. Man må håbe, at den falder så godt ud, at der faktisk bliver installeret nogle elevatorer, sådan at folk kan komme op og ned. Men ikke så snart har man sagt det, før man lidt længere nede i teksten gør opmærksom på, at det formentlig vil blive besværliggjort meget kraftigt af de eksisterende økonomiske rammebæleb, som man opererer med.

Det, der er grundlæggende galt ved dette, er, at der nok er vilje til at diskutere principper, men ikke vilje til at diskutere realiteter. Jeg håber meget, at det vil være muligt med det ene eller det andet flertal – vi venter naturligvis spændt på at se, om fru Agnete Laustsens indvendinger mod forslaget indholdsmæssigt er af en sådan art, at der kan etableres et bredere flertal, end man i øjeblikket kan se – i boligudvalget at realisere de mange udmærkede tanker, som foreligger her, for ellers nytter det ærlig talt ikke noget.

Boligministeren (Bollmann):

Det var hr. Torben Lunds bemærkninger igen om de 100 pct. Nu har vi ingen tavle her i folketingsalen, så jeg kan skrive det op, men for mig lyder det, som om hr. Torben Lund lægger æbler og pærer sammen – eller forsøger på det. Der er jo ikke noget i vejen med hr. Torben Lunds pære, det ved jeg af erfaring, og derfor vil jeg godt lige understrege, at afviklingen af finansieringen – og der er tale om 80 pct. realkreditbelåning – består dels af afdrag, dels af rentebidrag. Det er korrekt, at kommunerne betaler rentebidraget, men det er også korrekt, at de kun

[Boligministeren]

betaler 6,25 pct. af afdragene, og derfor kan det aldrig nå op på 100 pct.

Går man så videre og ser på, hvordan boligstøtten betales over en periode, har vi jo et forslag om, at den deles mellem stat og kommune, så her er det staten – det andet sted er det beboeren – der er med, så hvordan hr. Torben Lund kan få 100 pct. ud af det, kunne jeg godt tænke mig at høre.

I øvrigt må jeg sige, at når man bliver ved med at tale om, at der bliver færre boliger, så er det jo et postulat. Vi har brugt som regneksempler et uændret byggeri, men for mig er der da ingen tvivl om, ikke mindst på baggrund af alt, hvad der er sagt, og hvad der vil blive mulighed for efter lovforslaget for kommunerne, at der da vil blive byggeri de steder, hvor der er behov for det. Det er kommunerne selv, der har den bedste mulighed for at vurdere; det er dem, der har problemerne inde på livet.

Til hr. Pelle Voigt kun dette, at når jeg talte om, at det ikke var fair, er det, fordi den del af det citat, hr. Pelle Voigt bragte, kunne give det indtryk, at det var en rent negativ vurdering af forslaget. Det er fuldstændig rigtigt, at når vi citerer hinanden her i folketingssalen, bruger vi tit udklip, men den pågældende har jo ikke en chance for at komme op og replicere til hr. Pelle Voigts citat. I øvrigt skal jeg kun sige til hr. Pelle Voigt, at jeg er glad for, at han har læst begge lovforslag, for umiddelbart kunne man tro, at han kun havde læst det ene.

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Jo, jeg havde prøvet at sætte mig ind i, hvordan det var med finansieringen af ældreboligerne her, og jeg synes egentlig, det er en lidt ringe trøst, boligministeren har til kommunerne, nemlig at de skal dele boligydelsesudgifterne med staten, når man tænker på, at i dag er det jo sådan, at staten betaler 3 kr. ud af hver 4 kr., der udbetales i boligydelse. Jeg synes nok, det er en ringe trøst, og det samlede resultat er i hvert fald, at kommunerne sætter penge til – det kan der ikke være tvivl om.

Så var der lige til allersidst postulatet om de færre boliger. Det er da rigtigt, at det er en opfattelse, som mange har givet udtryk for her i dag, og man kan godt hævde, at det

er et postulat, men der er vel en ret god erfaring for, at når ting bliver dyrere, bliver der også færre af dem. Det tror jeg også vil komme til at gælde i dette tilfælde.

(Kort bemærkning).

Albrechtsen (VS):

Ministeren besvarede ikke det meget præcise spørgsmål, som hr. Torben Lund stillede i sidste runde, nemlig om den neutralitet kommunerne imellem i forbindelse med bloktilskuddet, som ministeren talte om, ville blive reguleret efter behovet. Men lad mig så stille spørgsmålet mere præcist: vil ministeren f.eks. sikre, at det forøgede bloktilskud, som skal gå til Københavns kommune, vil blive reguleret efter behovet i Københavns kommune, og hvordan vil ministeren sikre det? Eller vil ministeren – det må jeg blankt tilstå er min mistanke, hvis der overhovedet kommer noget ud af dette med bloktilskud, det afhænger jo også af f.eks. partiet venstre – fastsætte reguleringen efter et skøn over, hvad der hidtil er gjort i Københavns kommune? Det er jo en nærliggende mulighed, som man godt kunne frygte at ministeren ville gribe til. Der foreligger jo et statistisk materiale, som vi kunne frygte at man ville bruge, og det er jo noget helt andet end neutralitet i forhold til behovet. Jeg synes, det er nødvendigt, at det spørgsmål bliver præcist besvaret.

(Kort bemærkning).

Pelle Voigt (SF):

Jeg er sådan set lidt ked af, at ministeren prøver at skabe det indtryk, at jeg har villet misbruge artiklen i Politiken i dag. Jeg mener, at det punkt, jeg citerede fra den, var et aldeles centralt punkt, nemlig det, hvori det bliver påpeget, at hvis man virkelig ønsker at tage fat i de næste 10-15 års største boligpolitiske problem, så skal det gøres på en helt anden måde, og så skal det gøres sådan, at det fornødne finansielle grundlag er til stede.

Det er da en ganske væsentlig kritik, selv om vi i øvrigt alle formentlig er enige i en række af de mere luftige principper, der ligger til grund for forslaget, luftige, så længe de ikke realiseres i virkeligheden.

Men jeg er lidt skuffet over, at boligministeren ikke svarer på mit spørgsmål om, hvad

[Pelle Voigt]

det egentlig er for private, man forestiller sig på de vilkår, som gælder i loven, skal kunne opføre plejehjem. Skal det være plejehjem, der opføres delvis på det offentlige bekostning? Skal det være plejehjem, der skal give udbytte til disse private, eller hvordan skal ejendomsforholdene egentlig være? Skal de, om jeg så må sige, stilles vederlagsfrit til rådighed, for så vidt som de offentlige kommunale tilskud til dette gælder, eller hvad er egentlig tanken? Og forstod jeg ministeren rigtigt, at en kommune også – hvis der findes kommuner her i landet, der kunne finde på noget sådant – skulle have ret til at uddelegere anvisningsretten til sådanne private plejehjem eller ældreboligkomplekser? Det synes jeg da er et ganske interessant spørgsmål, og det undrer mig meget, at det ikke blev besvaret.

Boligministeren (Bollmann):

Jeg vil gerne sige til hr. Albrechtsen, at han sikkert er opmærksom på, at administrationen af bloktilskud og andre udligningsordninger ikke sorterer under boligministeriet, og derfor mener jeg i og for sig, at jeg har svaret på det spørgsmål.

Jeg sagde i mit første svar, at vi løbende har haft kontakt med indenrigsministeriet, og at det er indenrigsministeriets opfattelse, at de systemer, man har i dag vedrørende bloktilskud og diverse udligningsordninger, kan sikre denne neutralitet, og hvis ikke de kan, er det noget, vi må se på, det er klart. Det var, hvad jeg sagde i første runde, og det må være svaret på det.

Må jeg sige til hr. Pelle Voigt, at i forbindelse med eventuel opførelse af privatbyggeri vil det stadig væk være en forudsætning, at kommunen går ind med de 18 pct., og derfor mener jeg ikke, der er nogen, der kan løbe nogen som helst risiko. Vi har bare ment, der skulle åbnes for alle de fire forskellige muligheder.

Jeg har peget på, at almennyttige selskaber kan bygge, jeg har peget på, at institutioner af forskellig karakter, også selvejende institutioner, kunne bygge, jeg har nævnt, at kommunen selv kunne bygge, og vi har sagt, at der bør også være en mulighed for, at private kan. Men stadig væk er det kommunen, der har fat i den lange ende, og det er kommunen, der skal godkende og deltage i finansie-

ringen, som vi nu har talt om det i næsten halvanden time.

(Kort bemærkning).

Pelle Voigt (SF):

Jeg tror efterhånden, alle har forstået, at kommunen skal deltage, hvad enten vi nu kalder det 100 pct.s medfinansiering eller vi anvender andre underlige selvmodsigende begreber. Men hvordan kommer der egentlig med anvendelse af indeksslån og en kommunal medfinansiering på 18 pct. i sidste ende et privatejet plejehjem ud af systemet? Det er det, jeg har meget svært ved at forstå.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til boligudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 141:

Forslag til lov om ændring af lov om individuel boligstøtte, om ændring af lov om byfornyelse og boligforbedring og om ændring af ligningsloven.

(Fremsat 29/1 86).

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 6 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 171:

Forslag til lov om ændring af lov om individuel boligstøtte. (Regulering af maksimumsbeløb for årlig boligydelse).

Af Lissa Mathiasen (S) m.fl.
(Fremsat 31/1 86).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling